

Budget och plan 2023-2025

Vatten och avlopp

Innehåll

Budget 2023 och plan 2024-2025	3
Inledning	3
Nämndens ansvar och uppgifter	3
Nämndmål.....	3
Förändringar av nämndmål.....	3
Ekonomi	4
Investeringar	6
Risker.....	6
Omvärldsanalys.....	8

Budget 2023 och plan 2024-2025

Inledning

VA-verksamheten levererar vattentjänster till alla i Danderyd dygnet runt, årets alla dagar. Att få rent dricksvatten i kranen och att spillvattnet tas omhand på ett både säkert och miljöanpassat sätt är självklart idag. För att detta även fortsättningsvis ska vara självklart krävs att investeringsvolymen ligger på en långsiktigt hållbar nivå. Där har va-verksamheten tagit viktiga steg i rätt riktning för att öka förnysetakten.

Ökad oro i världen ger osäkerhet i både energi- och materialkostnader. Det påverkar både va-verksamheten direkt men även de kommunalförbund Danderyds kommun är medlemmar i. Det finns inga andra än va-abonenterna som kan bära dessa ökade kostnader. De ökade räntenivåerna är ytterligare ett orosmoln och sammanfattningsvis kommer det vara en turbulent och händelserik tid va-verksamheten framgent kommer att verka i. Kostnadsutvecklingen och behovet av att förnya va-anläggningen påverkar flesta VA-verksamheter runt om i landet med taxehöjningar som följd. I Danderyd har behovet av taxehöjningar kunnat balanseras av det överskott som finns i va-fonden. För 2023 bedöms kostnadsutvecklingen delvis kunna täckas av va-fonden men intäkterna behöver höjas för att nå en budget i balans. För åren 2024 och 2025 är sannolikt högre taxehöjningar att vänta.

Nämndens ansvar och uppgifter

VA-verksamheten ansvarar för att inom verksamhetsområdet förse alla abonnenter med dricksvatten och omhänderta spillvatten på ett miljöriktigt sätt. Danderyds kommun är medlem i två kommunalförbund, norrvatten som producerar och levererar dricksvatten till kommungräns samt käppalaförbundet som tar omhand och renar spillvattnet.

Medarbetarna inom va-verksamheten arbetar med planering och uppföljning inom alla delar av VA-området. Juridik och kartverk är också viktiga delar liksom abonnentfrågor och taxefrågor. VA är en viktig del i exploatering och annan samhällsutveckling. Resurser läggs på medverkan i dylika frågor inom kommunen. All drift, fakturahantering och kundtjänst är utlagd på entreprenad.

Nämndmål

Förändringar av nämndmål

Va-verksamheten har förslag till förändringar i nämndmålen enligt nedan.

Under hög kvalitet.

Nytt nämndmål: VA-verksamheten ska ha en god kommunikation med medborgarna.

Under hög effektivitet

Nytt nämndmål: Förnysetakten ska vara långsiktigt hållbar och uthållig över tid.

Nytt nämndmål: Danderyds kommun har en tillfredställande spillvattenhantering.

Vidare föreslås att befintligt nämndmål 3.2 Danderyds kommun har ett friskt kommunalt dricksvatten med en robust vattenförsörjning flyttas från hög attraktivitet till hög effektivitet.

Ekonomi

Va-verksamhetens budgeterade resultat för 2023 uppgår till ett negativt resultat på 8,0 miljoner kronor. Verksamhetens resultat försämras med 3,6 miljoner kronor mot budgeterat resultat för år 2022. En stor förändring är ökade kapitalkostnader samt ökade kostnader för utredningar som inte ska bäras av investeringsmedel. Den investeringsvolymen kommer tillsammans med tidigare investeringar att generera allt högre kapitalkostnader. Ökningen av kapitalkostnader bromsas dock av att VA-verksamheten budgeterar för en lägre investeringsvolym än vad som aviserats i tidigare planer.

För att hantera ökade kostnader kommer det att krävas taxeökningar. Tekniska kontoret föreslår en försiktig ökning under 2023 på 5 procent för att sedan noga analysera under nästkommande år hur hela VA-ekonomin utvecklas. Utifrån nuvarande analys kommer VA-verksamheten att föreslå taxejusteringar på 10 procent både 2024 och 2025 för att åstadkomma en verksamhet i ekonomisk balans. Det är kapitalkostnaderna och dess utveckling som i hög grad styr taxeutvecklingen framöver tillsammans med kostnadsutvecklingen för Norrvatten och Käppala.

Va-verksamhetens driftbudget 2023 och plan 2024-2025

Va-verksamheten	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Nettokostnader (mnkr)	5,3	-10,4	-4,4	-8,0	-2,0	5,0
Förändring (mnkr)		-15,7	5,0	-3,6	6,0	7,0
Förändring (%)		-296%	48%	-81%	75%	350%

Va-verksamheten driftbudget (intäkter, kostnader och balansering eget kapital) 2023 och plan 2024-2025

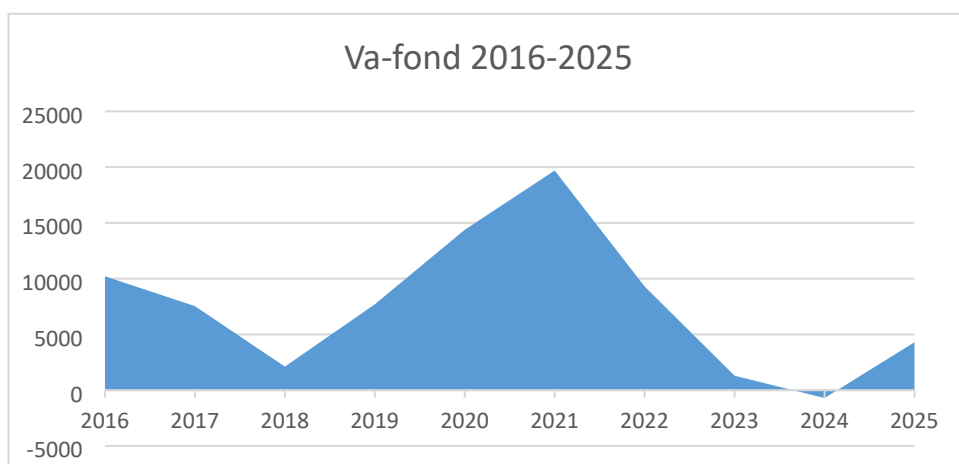
Va-verksamheten	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter	78,7	77,8	77,8	82,0	90,0	99,0
Kostnader	-73,4	-88,2	-82,2	-90,0	-92,0	-94,0
Balansering eget kapital	-5,3	10,4	4,4	8,0	2,0	-5,0
Årets resultat	5,3	-10,4	-4,4	-8,0	-2,0	5,0

Va-verksamhetens driftbudget (inklusive kapitalkostnader) 2023 och plan 2024-2025

Va-verksamheten (mnkr)	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Taxefinansiering	5,3	-10,4	-4,4	-8,0	-2,0	5,0
Nettokostnader	5,3	-10,4	-4,4	-8,0	-2,0	5,0
Varav kapitalkostnader	-7,2	-8,9	-11,8	-12,8	-14,9	-16,6

Va-verksamhetens intäkter budgeteras för 2023 uppgå till 82 miljoner kronor vilket är en förändring med 4,2 miljoner kronor mot budget för år 2022. De ökade budgeterade intäkterna är ett resultat av den föreslagna höjningen av va-taxan med 5 procent. VA-verksamheten har tidigare varit underfinansierad och underskottet har tänkts av återföring av medel från överskottet från va-fonden. Kostnadsutvecklingen medför dock att VA-fonden inte längre kan täcka intäktsbortfallet utan en höjning av taxan behöver göras. För år 2023 kan taxehöjningen delvis bromsas av resterande fondmedel. För kommande år 2024 och 2025 krävs en högre taxehöjning för att hantera kostnadsutvecklingen. VA-verksamheten följer noga utvecklingen och nya analyser kommer att behöva genomföras inför kommande budgetår. Utifrån nu känt läge budgeteras va-verksamhetens intäkter att bli 90,0 miljoner kronor år 2024 och 99,0

miljoner kronor år 2025. Dessa öknings inkluderar eventuella taxehöjningar med 10 procent år 2024 och 10 procent år 2025.

Va-verksamhetens kostnader budgeteras för 2023 att bli 90,0 miljoner kronor vilket är en ökning av kostnaderna med 7,8 miljoner kronor jämfört med budgeterade kostnader för år 2022.

Det finns ett par kostnadsposter som utmärker sig i 2023 års VA-budget. Kapitalkostnaderna ökar med 3,9 miljoner kronor jämfört med prognostiserat kapitalkostnader för år 2022 och ökar sedan med ytterligare 3,0 miljoner kronor fram till 2025. De pågående projekten med pumpstationsrenovering samt kommande projekt tryck-spill strandvägen påverkar kapitalkostnadsökningen. Därtill behöver förnysetakten på ledningsnätet öka med högre investeringsvolym jämfört med tidigare. Under de år som pågående projekt med pumpstationerna och tryckspill strandvägen pågår ökar förnysetakten något för att kunna ta mer fart när de projekten är avslutade. Den nya ordningen med investeringsredovisning i Danderyds kommun ger en högre driftbudget med 1,5 miljoner kronor. Andra förändringar i budget jämfört med 2022 är Käppalas avisering om 7 procent taxehöjning vilket innebär 1,5 miljoner kronor för VA-verksamhetens kostnader jämfört med prognostiserad nivå 2022.

De andra stora kostnadsposterna i VA-verksamheten är drift, renvattenköp och omhändertagande av spillvatten. Driftkostnaderna i form av felavhjälpning och rondering av anläggningen föreslås ligga i princip oförändrade och renvattenkostnaderna ökar några procent. I sammanhanget kan nämnas att VA-verksamheten budgeterat för en ökning av energipriset 2023. Alla andra kostnadsposter ligger antingen oförändrade eller med en viss uppräknings för inflation och andra kostnadsökningar.

Investeringar

Va-verksamhetens investeringsbudget planeras för att under 2023 uppgå till 75,0 miljoner kronor.

Pågående projekt	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Prognos 2022	Beslutad totalbudget
Reinvestering pumpstationer (beslutat)	15,8	0,0	0,0	30,3	55,0
Summa pågående projekt	15,8	0,0	0,0	30,3	55,0

Planerade projekt	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Prognos 2022	Beräknad totalbudget
Reinvestering pumpstation (ej beslutat)	4,2	20,0	20,0	0,0	44,2
Tryckspill Strandvägen	16,0	0,0	0,0	4,0	20,0
Övriga va-investeringar	39,0	55,0	55,0	67,2	216,2
Summa planerade projekt	59,2	75,0	75,0	71,2	280,6

	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Prognos 2022	Beräknad totalbudget
Summa totalt investeringar	75,0	75,0	75,0	101,5	335,2

Investeringarna i VA-anläggningen föreslås att fortsätta ligga på en hög nivå sett ur ett historiskt perspektiv. Dock är investeringsnivån som föreslås 2023 inte långsiktigt hållbar. För att uppnå en långsiktigt hållbar förnyelse måste den tekniska livslängden harmonisera med förnyelsetakten av VA-anläggningen. För att nå dit behöver investeringsvolymen vara en bra bit över 100 miljoner kronor. Det nya nämndmål som föreslås gällande förnyelsetakt är ett sätt att tydliggöra den utmaning va-verksamheten står inför. VA-verksamheten väljer att i dagens turbulenta omvärld föreslå en investeringsvolym på 75 miljoner kronor. Under arbetet med nästa års budget kommer analyser göras av kostnadsnivå på anläggningsarbete, material och ränta. Beroende på analysresultat och målsättning från tekniska nämnden kommer VA-verksamheten att föreslå en lämplig investeringsvolym

Nivån för reinvesteringar föreslås att minska till omkring 75 procent av tidigare plan.

Reinvestering pumpstationsförnyelsen kommer att fortsätta i oförminskad takt. Hittills har en station färdigställts och flera är under renovering.

I projekt Tryckspill Strandvägen är förberedelserna i full gång. I och med att ledningen till största delen skall förläggas på sjöbotten krävs annorlunda förberedelse jämfört med markförlagda ledningar. Projektets genomförandefas planeras till slutet av 2023 och början av 2024.

Övriga VA-investeringar är den ledningsförnyelse som VA-verksamheten planerar. De projekt som planeras 2023 är fördelade i hela kommunen och i princip alla planeras att genomföras med schaktfria metoder alltså infodring av befintliga ledningar. Projekten har fokus på spill- och dricksvattenledning. Dagvattnet i kommunen bedöms inte behöva förnyas i samma utsträckning. Detsamma gäller projekten 2024 och 2025.

Risker

VA-verksamheten har tagit fram en förnyelseplanering som syftade till att få en långsiktigt hållbar reinvestering volym. Det nu VA-verksamheten föreslår är att inte genomföra investeringstakten på den nivå som investeringsplanen visat på är nödvändig. Det gör att anläggningen blir allt äldre med risk för ökade driftstörningar som drabbar allt fler abonnenter som följd. Förnyelsetakten behöver harmonisera med den tekniska livslängden för att inte VA-

verksamheten ska skuta en underhållsskuld på framtida generationer. Anledningen till att VA-verksamheten väljer att föreslå en förnyelsetakt under den långsiktigt hållbara är den stora osäkerhet som ett antal olika parametrar samverkar till. Material och andra anläggningskostnader ökar nu kraftigt. Att då föreslå en något försiktigare investeringsvolym för att bida utvecklingen är enligt VA-verksamheten klokt. Framtida investeringsvolymerna kan komma att bli betydligt mer omfattande. Denna farhåga gäller också i driftbudgeten där den löpande felavhjälpningen kan bli dyrare.

En stor del av VA-verksamhetens omslutning är kapitalkostnader. De i sin tur är beroende av volymen investeringsprojekt som inom avskrivningstiden har genomförts samt av det allmänna ränteläget i samhället. VA-verksamheten betalar den faktiska upplåningsräntan som kommunen erlägger och höjs den ökar kapitalkostnaden. Om räntan stiger 1 procent ger det 2,5 miljoner kronor i ökade kostnader 2023, 3,1 miljoner kronor 2024 och 3,6 miljoner kronor 2025. Det ger alltså drygt 9 miljoner kronor kostnadsökning under perioden. Det stora framtida investeringsbehovet kommer också att leda till högre framtida kapitalkostnader och därmed högre VA-taxa.

Va-verksamhetens intäkter består både av en fast och rörlig del. Den rörliga ger intäkter utifrån hur mycket vatten som abonnenterna använder. De senaste åren har den använda mängden varierat utan en tydlig trend. En förändring på 10 procent motsvarar en förändring av intäkterna på 3 miljoner kronor. Därför kan de rörliga intäkterna för va-verksamheten både öka och minska med 3 miljoner kronor.

Va-verksamhetens avloppsvatten hanteras av Käppala och för det betalar Danderyds kommun en avgift till Käppala. Kommunen får en avräkning varje höst och då vet va-verksamheten vad den får totala kostnader för avloppsvatten varje år. Vid beräkning av avloppskostnaderna för budget för detta under 2023 har det utgått ifrån andelen som Danderyd fick betala 2021 samt räknats upp med de belopp som det planerades att höjas för i Käppalas budget för 2023. Bedömningen är att kostnaderna kan variera med 3 miljoner kronor utifrån tidigare års medlemsavgifter till Käppala. Dessutom finns det en risk för att Käppala kommer att höja sin avgifter till medlemskommunerna med mer än vad som tidigare aviserats. En höjning av avgifterna med tio procent istället för sju procent kan innebära ökade kostnader för va-verksamheten med 0,6 miljoner kronor år 2023.

Danderyds kommun dricksvatten kommer från Norrvatten. Va-verksamheten betalar både en rörlig- och fastavgift för det vatten som Norrvatten levererar till Danderyds kommun. Det finns en osäkerhet i vilken mängd vatten som kommer att levereras till Danderyds kommun. En förändring med 10 procent mängd vatten 2023 jämfört med 2022 innebär en förändring på 0,5 miljoner kronor. Kostnaderna kan alltså både öka och minska med uppskattningsvis 0,5 miljoner kronor beroende på mängden vatten. Likaså bedömer va-verksamheten att det finns en risk att Norrvatten höjer sina avgifter med upp till 10 procent år 2023. Jämfört med vad som tidigare har aviserats för höjning år 2023 innebär detta ökade kostnader på 1 miljon kronor.

Klimatförändringarna medför och kommer allt mer att medföra förändrade förutsättningar för VA-verksamheten. Frånvaro av ett isolerande skyddstäck i form av snö på vintern och antalet nollgenomgångar under samma årstid riskerar att utsätta VA-ledningarna för ökade påfrestningar. Risken är att driftstörningar ökar i takt med att följdverkningar av klimatförändringarna.

Omvärldsanalys

parameter	Danderyd		Täby		Lidingö	
	2020	2021	2021	2020	2021	2020
Invånar antal	32803	32712	73955	72834	48005	48005
Anslutna till allmänt VA-nät	32803	32712	71416	72834	47664	48005
Vattenledningslängd KM	205	205	287	287	212	212
Ledning per anslutna m/ansluten	6.16	6,26	4.02	3,94	4.45	4,42
Antal serviser	6674	7724	11443	11492	6745	6750
Antal anslutna per servis	4,9	4,2	6.2	6,3	7.1	7,1
Antal vattenläckor	18	13	22	13	4	2
Antal vattenläckor per km ledning	0.09	0,06	0.08	0,05	0.02	0,01
NMI dricksvatten	85	82	86	85	90	deltog ej
Antal vattenmätare	7280	7264	15545	15467	7599	7587
Antal brandposter	549	602	623	621	1067	1042